

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem I. & II.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1758

Titulus XXI. De Jejniis Et Vigiliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68048)

De Jejniis & Vigiliis. 641

Horas tempore illo, quod in Choro illis destinatum est, modo intra spatium unius diei naturalis totum Officium absolvatur 26.). Quamvis autem dies quoad Horas Canonicas computetur a media nocte in mediam noctem : nihilominus quoad Matutinum incipit dies a vespere precedentis diei 27.) : cum enim solemnitas diei sequentis a Vesperis incipiat ; ideo merito usus obtinuit, ut post publicum Officium Vesperarum, & Completorii, preces nocturnas inchoare privatim liceat 28.).

TITULUS XXI.

DE JEJUNIIS ET VIGILIIS

Conf. Decretal. lib. 3. Tit. 46.

§. 456.

ANTEQUAM de Festis diebus Ecclesie *Jejunium* agamus, notanda quaedam
S s sunt

-
- 26.) MARCELLUS FRANCOLINUS de temp. hor. Canon. c. 25. n. 1.
27.) Ibid. n. 3. LAYMAN. Theol. Moral. lib. 4. tract. 1. c. 3. n. 7.
28.) S. THOMAS Quodlib. 5. art. 28. Plurimas quæstiones circa hanc materiam
- mo-

sunt de Jejunii & Vigiliis, quibus nos ad religiosam Festorum celebrationem præparamus. *Jejunium naturale* est abstinencia ab omni prorsus cibo & potu, quale requiritur in iis, qui Eucharistiam suscipere volunt. *Jejunium Ecclesiasticum* est abstinencia a pluribus refectionibus, certoque ciborum genere secundum Ecclesie regulas. Nomine *Cibi* ea intelliguntur, quæ apta sunt ad alendum corpus, sive per modum cibi solidi sumantur, ut panis, caro, ova; sive per modum potus, ut lac, mel, jusculum. Sub nomine autem *Potus* ea veniunt, quæ referuntur non ad corpus alendum, sed ad juvandam cibi digestionem, vel ad restinguendam sitim, ut sunt vinum, aqua, cerevisia. Quæ ad morbos pellendos referuntur, nec cibi, nec potus, sed pharmaca nominantur.

Quadragesimalis:

S. 457. Exemplo Virorum sanctorum veteris testamenti 29.), multo ma-

movent Theologi Morales & qui de Rebus Regularium scribunt: præter hos videri meretur OLIVERIUS BONARTIUS de Institutione Horarum Canonicarum. 29.) Non putabant Fideles primorum sacerdotum

De Jeuniis & Vigiliis. 643

magis autem adhortatione Christi Domini & Apostolorum 30.) Ecclesia a primis sæculis observabat statuta Jejuniorum tempora; inter quæ celeberrimum semper fuit *Quadragesimale* ante festum Paschatis. Disputant nonnulli, an nomen hoc primis temporibus impositum fuerit a numero dierum, vel horarum 31.), vel alia ex ratione 32.), cum olim quoad

Ss 2

dura-

lorum, se ad observationes Judaicas teneri, ut ait ORIGENES homil. 10. in Levit. *Est libertas Christiano per omne tempus jejunandi, non observantiae superstitione, sed virtute continentiae.*

30.) De nullo præcepto Christi vel Apostolorum ad jejunium obligante constat. Unde PRUDENTIUS Cathemeridon hymn. VIII.
*Laxus ac liber modus abstinendi
Ponitur cunctis, neque nos severus
Terror impellit, sua quemque cogit
Velle potestas.*

31.) TERTULLIANUS jam Montani erroribus addictus, de Jejun. c. 2. dicit, Catholicos existimare, in Evangelio illos dies jejunio determinatos esse, in quibus ablatum est Sponsus, scilicet a meridie Parasceves, quo tempore Christus crucifixus est, usque ad Ejusdem Resurrectionem, quod tempus complectitur quadraginta horas.

32.) Aliqui putant, jejunium hoc inchoatum esse quadragesimo die ante Pascha, quamvis non per omnes quadraginta dies jejunium fuerit servatum.

durationem hujus jejunii varius diversarum Ecclesiarum fuerit usus & observantia; quidam namque unum diem se jejunare oportere existimant: alii duos, non pauci plures, multi quadraginta 33.). Unde, ait SOCRATES 34.) non mediocris me capit admiratio, quare ratione isti, licet de numero dierum dissentiant, omnes eodem nomine Quadragesimam appellent. Passim erat receptum jejunium sex hebdomadarum ante Pascha; his Romana Ecclesia, ob demptas Dominicas, addidit diem Cinerum, & sequentes tres dies, ut compleretur numerus quadraginta dierum: quando id contigerit, incertum est 35.). Maxima tamen solemnitate, & severitate observata fuit Hebdomas proxima ante Pascha, quæ Major dicitur: multi enim ad vulgarem jejunandi morem fecerunt aliquas accessiones, quas Græci *ὑπερθεσεις*, Latini *superpositiones* vocabant

-
- 33.) IRENÆUS Epist. ad Victorem apud EUSEBIUM Hist. Eccl. lib. V. c. 24.
 34.) Hist. Eccl. lib. V. c. 22. Similia habet SOZOMENUS lib. VII. c. 19. CASSIANUS Collat. 21. c. 24. 25. 30.
 35.) Vid. AZOR Instit. Moral. lib. VII. c. 12. q. 2. BENEDICTUS XIV. de Synodo Dioeces. lib. VII. c. 54. n. 5.

De Jeuniis & Vigiliis. 645

bant 36.). Posterioribus temporibus plures per annum Quadragesimæ fuerunt servatæ 37.).

§. 458. Præter Jejunium Quadra- *Quatuor*
gesimale, observabatur solertissime *Temporum:*
triduanum Jejunium *quatuor tempo-*
rum, scilicet primi, quarti, septimi
& decimi mensis; sive jejunium ver-
num, æstivum, autumnale & hye-
male, observata mense Martio, Ju-
nio, Septembri & Decembri 38.).
Hæc quatuor jejuniorum tempora
jam prius erant usitata, antequam
introducetus fuerit mos, Ordinationes
iis temporibus celebrandi 39.).

S s 3

Et

36.) Inter has superpositiones numeratur
Xerophagia, jejunium arido victu, hoc
est, quando panis duntaxat cum sale &
aqua sub vesperam adhibetur. EPIPHA-
NIUS Exposit. fidei, quæ habetur in fi-
ne Operis contra Hæreses.

37.) Capitular. Reg. Francor. lib. VI. c. 187.

38.) De Jejunio *verno* seu Quadragesimæ
S. LEO I. Papa habet Sermones XII. De
Jejunio *æstivo* seu Pentecostes sermones
IV. De Jejunio *autumnali* seu septimi men-
sis sermones IX. De Jejunio *hyemali* seu
decimi Mensis sermones VIII.

39.) De Ordinationibus cum jejunio qua-
tuor temporum conjungendis mentionem
facit GELASIUS Pontifex Epist. 6. ad Epi-
scopos

Et quidem Jejunium Decembris, sive mensis decimi olim celebrabatur a festo S. Martini usque ad Natalem Christi, ter per singulas hebdomades, scilicet diebus Lunæ, Mercurii & Veneris 40.): demum alicubi reductum ad ultimam hebdomadem ante Natalem Domini 41.).

Hebdomadae :

§. 489. Observabantur in Hispania Jejunia *menstrua* 42.): consuetudine autem magis universali per totam Ecclesiam Jejunia *hebdomadalia*, die Mercurii & Veneris, dicta etiam *Semijejunia*, vel *Jejunia Stationum*, continuata solummodo usque ad horam nonam, exceptis quinquaginta Pentecostes diebus 43.). Unde TERTUL-

-
- scopos Lucaniæ. item Capitular. Reg. Franc. lib. VI. c. 186. Vid. Hierarch. Eccl. Tit. VII. §. 82. n. 19.
- 40.) Conc. MATISCONESE I. c. 9. Singulariter aliqua de Monachis disponit Conc. TURONENSE II. c. 17.
- 41.) Conc. SALEGUNSTAD. c. 2. & OXON. anno 1222. c. 8.
- 42.) Ex decreto Concilii ELIBERITANI c. 23.
- 43.) ORIGENES homil. 10. in Levitic. VICTORINUS de fabrica mundi apud CAVE Histor. Liter. tom. 1. ad ann. 290. CLEMENS

De Jeuniis & Vigiliis. 647

TULLIANUS 44.) distinguit tria abstinentiæ genera, scilicet *Jejunationum*, *Xerophagiarum*, & *Stationum*, quæ vocat officia *Recusati*, vel *Recisi*, vel *Retardati* pabuli: item disciplinam gulæ frænos induentem per *Nulas* interdum, vel *Seras*, vel *Aridas* escas. Jejunium feriæ quartæ in Sabbathum translatum esse videtur in Ecclesiis Occidentalibus (in Ecclesiis Orientalibus Sabbathum fuit semper festum, in eoque Jejunium interdictum excepto Sabbato Sancto ante Pascha) forte jam tempore Concilii ELIBERITANI 45.), & demum ita temperatum, ut sola abstinencia a carnibus servetur.

S s 4 §. 460.

MENS Alexandr. Stromat. lib. VII. c. 7.
EPIPHANIUS exposit. fidei. Horum dierum jejunium religiose observasse THEODOSIUM Junioem, testis est SOCRATES Hist. Eccl. lib. VII. c. 22.

44.) De Jejun. c. 13.

45.) Can. 26. Hoc Canone putant aliqui cum NATALE ALEXANDRO Dissert. 4. ad Sæculum II. art. 6. Jejunium Sabbatinum recipi: alii cum CHRISTIANO LUPO ad Can. 55. TRULL. & ad Can. 8. Conc. V. ROMANI sub GREGORIO VII. credunt illud respui. Certe Romæ fuerat observatum Jejunium Sabbati sæculo IV. c. 11. dist. 12.

Rogatio-
num.

§. 460. Jejunium novum sub nomine Litaniarum, five Rogationum invexit in Gallia MAMERCUS Episcopus Viennensis per tres dies, festum Ascensionis Domini antecedentes 46.). Hæ triduanæ Rogationes Græcis ignotæ sunt, nec ulla habent statuta jejunia inter Pascha & Pentecosten 47.). Unde etiam Hispani celebrabant olim has Litanias post Pentecosten, & aliam insuper cum jejunio Kalendis Novembris, qui dies postea omnium Sanctorum festivitas evasit 48.). Alias Litanias ejusdem Nationis Concilia instituerunt Idibus Decembris 49.): imo singulis mensibus celebrari voluerunt 50.).

Hodie servatur Jejunium,

§. 461. Hæc jejunia servabantur in Ecclesia primæva ex spontanea pietate, & studio continentia ac pœni-

46.) SIDONTUS APOLLINARIS lib. V. epist. 14. & lib. VII. epist. I. ibique Joan. SARVARO in Commentar.

47.) GRETSERUS in Codinum lib. 3. c. 9. LEO ALLATIUS de Dominicis & Hebdomad. Græcor. §. 23.

48.) Concil. GERUNDENSE c. 2. & 3. 49.) Conc. TOLETANUM V. c. I. & VI. Can. 2.

50.) Conc. TOLETAN. XVII. c. 6. anno 694.

De Jeuniis & Vigiliis. 649

poenitentia 51.) : demum prisca libertas accedente longa consuetudine in necessitatem præcepti Ecclesiastici conversa est. Hodie igitur in nostris regionibus Fideles jejunare jubentur a feria quarta Cinerum usque ad Pascha, exceptis diebus Dominicis; in Vigilia Nativitatis Domini, Pentecostes, Assumptionis B. Virginis, S. Joannis Baptistæ 52.), S. Laurentii, Festivitatis omnium Sanctorum, & Apostolorum 53.), exceptis

S s 5

ceptis

51.) Discrimen inter *Montanistas*, quibus favebat TERTULLIANUS, & Catholicos quoad jejunia consistebat in eo, quod illi jejunia quædam ex nova Spiritus Sancti revelatione & autoritate Paracleti in Montano residentis, sub præcepto Divino imponere Fidelibus audent: hi autem tale præceptum inficiarentur, & Montani insaniam damnarent.

52.) Si festum Corporis Christi incidat in Vigiliam S. Joannis Baptistæ, jejunium fit pridie festi Corporis Christi, ex declaratione URBANI VIII. 1638. MERATI ad Gavantum in Indice Decretorum ad finem tom. I. n. 602.

53.) Si Vigilia S. Mathiæ occurrat feria tertia post Dominicam Quinquagesimæ, jejunandum est illo die juxta decretum S. Congregationis anno 1694. die 23. Januarii. MERATI ad Gavantum in Indice Decretorum

ceptis Vigiliis SS. Philippi & Jacobi, ac Joannis Evangelistæ: item in quatuor temporibus feria quarta, sexta & Sabbato. Si festum, in cuius Vigilia jejunatur, feria secunda celebrari contingat, Sabbato præcedenti jejunandum est 54.).

Abstinentia a carnibus, nonnunquam ex Præcepto; §. 462. Abstinentia a carnibus præcipitur diebus Dominicis per Quadragesimam, item feria sexta & Sabbato per totum annum, nisi quando festum Nativitatis Christi incidit in utramvis horum dierum 55.). Varia tamen circa abstinentiam Sabbati in diversis Provinciis est consuetudo, quæ ubique servanda est, utpote nulli Ecclesiæ præcepto contraria,

cretorum n. 508. In quibusdam tamen Diœcesibus ex antiqua consuetudine anticitur hoc jejunium. Vid. LA CROIX lib. 3. part. 2. n. 1273.

54.) C. 2. de observ. jejun.

55.) C. fin. de observat. jejun. In hac decretali sola mentio fit feriae sextæ, si in eam incidat festum Nativitatis Domini: exinde argumentamur ad diem Sabbati, cum abstinentia feriae sextæ antiquior sit, strictiusque servanda: præsertim cum jam antea C. 31. dist. 5. de consecr. permissus fuerit usus carniū Sabbato, *majori festivitate interveniente.*

De Jeuniis & Vigiliis. 651

ria, nullo canone reprobata; nam postquam jejunium Sabbatinum servari desiit, non habemus præcisum præceptum antiquum Ecclesiæ de abstinentia a carnibus in Sabbato observanda (56.). Unde Hispani ex generali consuetudine in Sabbato nec piscibus, nec omnibus animalium partibus, sed tamen intestinis visceribus, pedibus &c. solent vesci, quæ consuetudo servatur etiam in Insulis Philippinis (57.): in quibusdam autem Galliarum Diocæsesibus receptus est mos, comedendi carnes diebus Sabbati, inter solemnitatem Nativitatis Domini, & Festum Purificationis B. Virginis intercedentibus (58.). Tribus diebus Rogationum varia est Diocesium disciplina.

§. 463.

- 56.) GREGORIUS VII. in Concilio Romano ann. 1078. can. 7. relatus in c. 31. dist. 5. de Consecr. non præcipit, sed *salubriter admonet*. Contineri autem hoc Canone *præceptum*, censet GIBERT Corp. Jur. Can. tom. 2. pag. 399.
- 57.) PETRUS MURILLO Curs. Jur. Can. lib. 3. tit. 46. n. 426.
- 58.) BENEDICTUS XIV. de Synod. Diocæf. lib. VII. c. 56. n. 8.

nonnun-
quam ex
aliis ra-
tionibus.

§. 463. Præter dies ab Ecclesia designatos, potest quis ad jejunium, vel abstinentiam a carnibus teneri ex peculiari ordinatione Superiorum pro avertenda gravi calamitate, quo casu obligari etiam possunt adolescentes, qui jure communi ad jejunium non stringuntur, exemplo Nivitarum, apud quos *homines & jumenta* quidquam gustare prohibebantur 59.) : ex Voto peculiari : pro pœnitentia a Confessario imposta : vi Professionis Religiosæ : ad repellendas graves tentationes.

Præceptum
Jejunii ad
quid obli-
get ?

§. 464. Porro Præceptum Jejunii Ecclesiastici tria includit I. unicam refectioem. II. Abstinentiam a carnibus. III. Tempus pro unica refectioe præscriptum. Notio potissima Jejunii juxta communem omnium Gentium existimationem sita est in unica refectioe, cujus hora primis Ecclesiæ sæculis fuit vespertina, id est, post solis occasum saltem tempore Quadragesimæ ; deinde hora nona 60.) demum hora sexta, qua

59.) JONÆ III. 7.

60.) D. THOMAS 2. 2. q. 147. art. 7. S. ANTONINUS Summæ part. II. tit. 6. c. 2. §. 10. ALEX. ALENIS part. IV. q. 103. membr. 2.

quæ est meridiana, ita ut a media nocte, qua incipit dies naturalis, usque ad mediam noctem, qua dies finitur, unica sumatur plena refectio sub meridiem ejus diei: qui mos ad finem sæculi decimi quarti introductus, & hucusque ab Ecclesia toleratus est (61.). Inde secutus est ferotina collationis, seu refectiunculæ usus, de cujus quantitate Ecclesia hucusque nihil determinavit: regulæ tamen quorundam concedentes quartam solitæ Cœnæ partem, vel octo uncias, videntur nimis benignæ: attendenda etiam est cibi qualitas, cum collatiuncula hæc introducta præcipue sit ratione potus ad conciliandum somnum: unde nihil deberet sumi per modum veri cibi, sed solummodo ne potus noceat, nimirum panis, fructus, bellaria &c. Extra

tra

61.) Ut tamen aliquod maneret vestigium ac monumentum veteris illius Disciplinae, vespertinum Officium ante meridiem in Quadragesima celebratur, ut memores sint Christiani, olim refectioem in Quadragesima permissam non fuisse, antequam vespertinum Officium celebratum fuisset. Ita HENRICUS A S. IGNATIO Ethica Amoris tom. 2. lib. II. c. I. B. 10.

tra tempus ordinariae Cœnæ & Colatiunculæ vespertinæ, si quid habens rationem cibi sumatur, violatur jejunium toties, quoties tale quid sumitur, sive id solidum, sive liquidum sit, uti *Chocolata*. Antiqua Ecclesiæ disciplina etiam abstinentiam a vino præceperat 62.) : quamvis hæc modo sit relaxata; si quis tamen sæpius de die vinum vel cerevisiam sumeret ad pellendam famem & vacuitatem stomachi, peccaret eludendo finem legis, præsertim si semper aliquid cibi adderet, ne noceat haustus. Unde sobrie intelligendum est effatum illud : *liquidum non frangit jejunium* 63.) . A primordiis autem Ec-

-
- 62.) S. FRUCTUOSUS Martyr inter tormenta omnem potum respuebat die Jejunii ante horam vespertinam, apud PRUDENTIUM Peristephanon hymn. 6. Quosdam de populo videt Sacerdos libandum sibi potulum offerentes : jejunamus, ait, recipi potum : nondum nona diem resignat hora.
- 63.) NATALIS ALEXANDER Theol. Dogmat. & Moral. Lib. IV. de Decalog. c. 5. art. 7. regul. 14. sic concludit : *Ex his omnibus perspicuum est, falsum esse, cum quis ignotum, ab Ecclesiæ doctrina & more esse alienum vulgare illud Proverbium : Je-*

De Jejniis & Vigiliis. 655

Ecclesie Christiani semper in jejuniis suis & potissimum quadragesimalibus a carnibus abstinuerunt 64.) Quinam cibi sub nomine carniū intelligantur, habetur potissimum ex communi existimatione. Vetus Ecclesie institutum est, ut in Jejunio quadragesimali abstinence a lacticiis, casco & ovis: denique qui a carne abstinet, nequaquam sumptuosiora marinarum belluarum convivia præparet: nam *piscium esus ita Christiano relinquitur, ut hoc ei infirmitatis solatium, non luxurie pariat incendium* 65.) Extra quadragesimam in diebus jejunii lacticia non prohibentur jure communi; sed quilibet debet sequi consuetudinem suæ patriæ. Univerſim debet attendi, ut obtineatur finis Jejunii, quod secundum D. THOMAM 66.) assumitur I. ad concupiscentias carnis reprimendas. II. Ut
mens

quidum non frangit jejunium, Similia habet HENRICUS A S. IGNATIO Ethic.

Amor. tom. 2. lib. II. c. 3.

64.) Contrarium non evincunt ea, quæ profert LAUNONIUS de veteri ciborum delectu. Oper. tom. 2. vol. 2.

65.) C. 6. dist. 4.

66.) 2. 2. q. 147. art. 1. C.

mens liberius euectur ad sublimia
contemplanda. III. Ad satisfaciendum
pro peccatis.

Quinam ab §. 465. *Causæ a jejunio excusan-*
eo excusentur ? *tes sunt quatuor: Impotentia, Labor,*
Pietas & Dispensatio. Ratione Impo-

tentia excusari censentur infir-
mi, valetudinarii, convalescentes,
faminiæ prægnantes, recentes a par-
tu, lactantes, adolescentes ante an-
num vigesimum primum ætatis ex-
pletum, quia indigent multo nutrime-
to propter necessitatem augmenti, quod fit
de residuo alimenti 67.) Deberent
nihilominus adolescentes sani & ve-
geti assuefieri ad jejunium saltem per
aliquos dies observandum, cum ex
una parte tale jejunium sanitati non
noceat; ex altera parte valde utile
fit ad refræmandos inordinatos appe-
titus 68.) tenentur tamen abstinere
ab esu carniæ post expletum se-
ptennium. Senes autem non excu-
santur præcise ratione ætatis, cum in
ipsis cesset necessitas augmenti, &
prio-

67.) S. THOM. *ibid.* art. 4. ad 2.

68.) *Pueri sicut arbores novellæ, jejuniæ*
aqua irrigentur. S. BASILIUS Homil.
de Jejun.

De Jeuniis & Vigiliis. 657

prioris vitæ assuetudo levius faciat
jejunium 69.) : frequenter tamen in
senectute occurrunt causæ dispensa-
tionis, vel etiam Epiikiæ. *Labor* ex-
cusat illos, qui ex necessitate exer-
cent artes vere laboriosas, nisi sint ita
robusti, ut absque incommodo no-
tabili jejunare possint 70.) . *Pietas*
eximit illos, qui opera misericordiæ,
pietatis, religionis exercent, & ne-
queunt simul cum his operibus jeju-
nare, sive ea exercent ex officio &
obedientia, sive libere & ex arbitrio,
dummodo non in fraudem jejunii ea
peragantur : sed potius differri ne-
queant, & simul sint majus bonum,
quam jejunium, ob manifestam pro-
ximi indigentiam, quæ nostra chari-
tate,

T t

tate,

69.) *Senibus laborem affert non molestum ve-
tus usus, & quasi familiaritas, quam cum
eo habent: labores enim diuturna consuetu-
dine exercitati, minus graves iis esse solent,
qui se in illis exercuerunt. S. BASILIUS
loc. cit.*

70.) *Omnes Officiales, qui in republica cor-
poraliter laborant, sunt excusati ab obliga-
tione jejunii, nec debent se certificare, an la-
bor sit compatibilis cum jejunio. Hæc pro-
positio est 30.ma inter damnatas ab ALE-
XANDRO VII.*

tate, pietate & religione sublevanda est.

Quomodo
Dispensan-
dum?

§. 466. *Dispensatio* justa a jejunio excusat. Quatenus Jejunii Lex humana est, dispensat in eo ex justa causa Romanus Pontifex in universa Ecclesia: Episcopus & Superiores Regulares cum suis subditis. Dispensatio autem non ultra se extendat, quam exigat causa dispensandi: unde si sufficiat secunda comestio, non dispensetur in ciborum qualitate: si carniū esus succurrat indigenti, non concedatur duplex refectio 71.) Cum autem agatur de duplici salute, corporis & animæ; ideo pro concedenda dispensatione utriusque Medici, tam corporalis quam spiritualis, judicium requiritur, & potior est Medicus animæ, cui proinde ille, qui petit dispensationem, æquali sinceritate detegere debet infirmitates & morbos animæ, quæ Medico corporis detegit morbos corporis 72.) Medici

71.) Vid. Constitutiones BENEDICTI XIV. datæ 30. Maij. & 22. Augusti anno 1741. item Responsa ad Archiep. Compostell. 8. Julij 1744. item Const. 10. Junij 1745. tom. I. Bullarii Const. 130.

72.) ELIZALDE de rect. doctr. morum. part.

De Jeuniis & Vigiliis. 659

cus igitur corporalis declarare potest, infirmum excusatum esse a jejunio, quando infirmitas vel incommodum grave, extraordinarium & manifestum est: si autem proxime imminet ea corporis molestia, quæ notabile detrimentum naturæ probabiliter inferet, potest Medicus attestationem dare Superiori, qui dispensare valet 73.). Similiter requiritur licentia Medici, seu Pastoris animæ, qui hac in re non utitur clave potestatis, sed principaliter clave scientiæ; nec solum explorat Judicium Medici corporalis, ut ejus attestationi subscribat: sed potius exploratum habere debet statum animæ, ex quo si deprehendat, peccata ejus magnam

Tt 2

pæ-

part. 2. lib. 6. quæst. 17. §. II. sic ait: *Quod multi censent, se habita licentia utriusque Medici peccare non posse, falsissimum est: uterque Medicus peccare potest, Et etiam qui sequitur.*

73.) Notandus est Can. 21. dist. 5. de Consecr. desumptus ex S. AMBROSIO in psalm. 118. octonar. 22. v. *concupivi salutare &c. Contraria studiosis divinæ cognitionis præcepta sunt Medicinæ: a jejunio revocant: lucubrare non sinunt: ab omni intensione meditationis abducunt. Itaque qui se Medicis dederit, seipsum sibi abnegat.*

pœnitentiam postulare; eum arde-
re totum in pravis concupiscentiis,
& in magno salutis periculo versari,
postponi corpus debet, & ejus Me-
dicus; animæ autem Medico stan-
dum, & jejunandum erit, donec cor-
pus in servitutem redigatur, etiam
cum aliquo valetudinis minuende
periculo. Regulam æquitati conso-
nam INNOCENTIUS III. dat Bracha-
rensi Episcopo 74.) : *De illis, qui in
Quadragesima vel in aliis jejuniis solem-
nibus infirmantur, & petunt sibi esum car-
nium indulgeri : respondemus, quod cum
non subjaceat legi necessitas, desiderium
infirmorum, cum urgens necessitas exigit,
supportare potes & debes, ut majus in eis
periculum evitetur. Quando autem
Episcopi nostri rigorem Jejunii ob
justas causas moderantur, alia solent
imponere opera pietatis, quibus de-
fectus jejunii compensetur 75.)*

§. 467.

74.) C. 2. de observ. Jejun.

75.) GEORGIUS Rothomagensis Archiepi-
scopus circa annum 1500. dum confidera-
bat, suam Diocesin adeo olei penuria la-
borare, ut vix sufficeret tempore quadra-
gesimali, hujus loco eis butyri usum con-
cessit, ea tamen conditione, ut singuli
per-

De Jeuniis & Vigiliis. 661

§. 467. Variæ possunt esse intentiones & motiva abstinendi a cibis quibusdam, vel a secunda refectio-
ne, juxta vulgatum versiculum: *Qua intentione jejunandum?*

Abstinet ager, egens, cupidus, gula, simia, virtus. 76.)

Ut igitur jejunium, de quo hic agimus, sit vere Christianum, optatumque fructum habeat, servari debet ex motivo supernaturalis virtutis, præsertim ex spiritu pœnitentiæ, adjunctis etiam comitibus, abstinencia a peccatis, oratione, eleemosyna, aliarumque virtutum exercitiis 77.), ad obtinendos eos fines, quos insinuant

T t 3 Ora-

penderent obolos sex Turonenses, ex qua collata pecunia extrui curavit turrim, quæ inde Butyri turris (la tour de Beurre) vulgo nuncupatur: in hac turri suspensa est campana, quæ totius Galliæ maxima esse censetur 40000. librarum. Ita FRANC. SWERTIUS in not. ad c. 20. MAGII de Tintinnab.

76.) Has intentiones explicat S. ANTONI-
NUS 2. part. Summæ. tit. 6. c. 2. §. 8.

77.) *Nolite jejunare sicut usque ad hanc diem* &c. &c. ISAIAË LVIII. 4. Eandem doctrinam gravissimis verbis inculcant S. BASILIUS Homil. I. de Jejun. S. JOAN. CHRYSOSTOMUS Hom. 8. in Genes. S. LEO serm. 6. in Quadrages. S. BERNARDUS de Jejunio quadrages. serm. 3. 4. &c.

Orationes Ecclesiæ per tempus quadragesimale in Officio Divino recitari solitæ 78.) Unde etiam THEODOSIUS M. singulare mansuetudinis documentum editurus, criminalium quæstionum cognitiones fieri, & supplicia corporis sumi, quadragesimalis jejunii tempore prohibuit, quoscili-

78.) Præsta familiæ tuæ, ut quod a te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exequatur. Ut apud te mens nostra tuo desiderio fulgeat, quæ se carnis maceratione castigat. Ut qui per abstergentiam macerantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Ut familia tua, quæ se affligendo carnem ab alimentis abstinet, sectando iustitiam a culpa jejundet. Quos ab escis carnalibus præcipis abstinere, a noxiis quoque vitii cessare concede. Ut castigatio carnalis assumpta, ad nostrarum vegetationem transeat animarum. Ut sicut ab escis carnalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros a noxiis retrahamus excessibus. Ut quos jejunia votiva castigant, ipsorum quoque devotio sancta lætificet; ut terrenis affectibus mitigatis, facilius celestia capiamus. Ut dignitas conditionis humanæ per immoderantiam sauciata medicinalis parsimonie studio reformetur. Ut peccata nostra castigatione voluntaria cohibentes, temporaliter potius maceremur, quam supplicii deputemur æternis.

scilicet animarum absolutionem expectarent tam subditi, quam ipsi Imperatores 79.), exceptis causis Latronum, in quorum quæstionibus nec venerabilis Paschæ dies excipiendus est, cum facillime & in hoc summi Numinis speretur venia, per quod multorum salus & incolumitas procuratur 80.). Prohibitum quoque erat in quadragesima Martyrum Natalitia celebrare 81.), exceptis Sabbatis & Dominicis, qui dies erant festi in Oriente, & a jejunio exempti; multo minus licebat Natales privatorum cum solemnibus lætitiæ signis, aut Nuptias celebrare 82.): sed potius habebantur quotidiani conventus, & sermo-

T t 4 nes

79.) *Quadragesima diebus, qui, auspicio ceremoniarum, Paschale tempus anticipant, omnis cognitio inhibeat criminalium quæstionum. L. 4. Cod. THEODOS. de Quæstion. Sacratæ Quadragesime diebus nulla supplicia sint corporis, quibus absolutio expectatur animarum. L. 5. ibid.*

80.) L. 10. C. JUST. de Feriis, & L. 7. C. THEOD. de Quæstion.

81.) *Ea scilicet celebritate, quæ lætitiâ afferat, & ut frequentes hominum conventus fiant, incitet, ut notat BALSAMON ad Can. 51. Concilii LAODIC.*

82.) *Can. 52. Conc. LAODIC.*

*Vigilia
olim,*

nes saltem in majoribus Ecclesiis 83.) : frequentabantur synaxes &c.

§. 468. Jejunia quædam ad eum etiam finem in Ecclesia suscepta sunt, ut animi Fidelium ad imminens aliquod festum rite celebrandum præpararentur, adjunctis ex antiquissima Traditione nocturnis Vigiliis, ubi solebant Fideles noctem in Ecclesia in oratione & Divinis laudibus traducere, supplicationes instituere, cantare psalmos, audire lectionem librorum sacrorum: ut hac ratione ad majorem Mysterii, aut Sancti, cujus cultus est, venerationem inducerentur. In hunc sensum loquitur S. BERNARDUS 84.) : *Nec tutum omnino est celebrandas suscipere festivitates sacras, nisi prius abstinentiæ purificatione præmissa, quo & digniores & capaciores inveniamur spiritualium gaudiorum.* Varia fuerunt Vigiliarum genera. Agebantur interdum Vigiliæ in extraordinariis supplicationibus, magna Ecclesiam premente necessitate fieri solitis, tum

83.) Tales sunt Sermones S. CHRYSOSTOMI in Genesin. item de Statuis ad Populum Antiochenum.

84.) Serm. in Vigilia S. Andreæ Apostoli.

tum a toto populo 85.) ; tum ab Episcopis coram Sanctuario per totam

T t 5 no-

85.) Ejusmodi Vigiliis Mediolani habitas, scribit S. AUGUSTINUS lib. 9. Confess. c. 7. eo tempore, quo JUSTINA Imperatrix Ariana persequabatur S. AMBROSIUM: *excubabat pia plebs in Ecclesia, mori parata cum Episcopo suo, servo tuo. Ibi mater mea, ancilla tua, sollicitudinis & vigiliarum primas tenens, orationibus vivebat... tunc hymni & psalmi ut canerentur secundum morem Orientalium partium, ne populus mœroris tædio contabesceret, institutum est; & ex illo in hodiernum retentum, multis jam ac pene omnibus gregibus tuis, & per cetera orbis imitantibus.* S. CHRYSOSTOMUS Homil. 40. de SS. Juventino & Maximo dicit, sub Juliano Apostata Fideles, contempta præsentis vite frequenter inclusos Martyres visitando, sacras apud eos *vigilias continuis psalmis perfecisse, & cum clausa esset Ecclesia, carcerem mutatum esse in Ecclesiam.* Nequaquam laudatur supplicatio Cleri & populi in Hibernia, ubi ex voluntate Procerum, approbante etiam S. FECHINO Abbate tempore famis orabatur, ut Deus immensa pestilentia tolleret multitudinem vulgi, cujus numerositas erat occasio famis. Deus ita audiebat preces, ut S. FECHINUS & Primores regionis fuerint mortui. Act. SS. 13. Martii in vita S. Geraldii §. 2. n. 15. seq.

noctem in faciem prostratis 86.).
 Alia Vigilæ præmittebantur solem-
 nioribus per annum festis 87.). Alia
 celebrabantur cum jejuniis quatuor
 temporum 88.). Alia singulis die-
 bus Sabbati & Dominicis in Ecclesia
 Græca habebantur Vigilæ 89.). Quæ
 a consueto Officio antelucano in hoc
 tantum differebant, quod hæ Vigili-
 læ longius continerent Officium,
 ad quod persolvendum populus a
 medio noctis usque ad lucem perse-
 verabat in Ecclesia, cum vicissim or-
 dina-

86.) De ALEXANDRO CPTANO contra A-
 rium Deum deprecante vid. SOCRATES
 lib. 1. c. 37. SOZOM. lib. 2. c. 28. THEO-
 DORETUS lib. 1. c. 14.

87.) LACTANTIUS Divin. Instit. lib. 7. c.
 19. de pervigilio Paschatis dicit: hæc est
 nox, quæ a nobis propter adventum Regis
 ac Dei nostri pervigilio celebratur. Si-
 DONIUS APOLLINARIS describit, quo
 ritu celebratum sit pervigilium S. JUSTI
 Episcopi Lugdunensis lib. 5. ep. 17.

88.) S. LEO plures sermones de jejuniis
 quatuor temporum claudit hæc formula:
*Quarta igitur & sexta feria jejunemus
 Sabbatho autem apud Beatum Petrum &
 postolum pariter vigilemus &c.*

89.) SOCRATES lib. 6. c. 8. narrat æmule-
 tionem & tumultum Arianorum cum Ca-
 tholicis, cantatis nocturnis hymnis.

De Jeuniis & Vigiliis. 667

dinarium Officium antelucanum inciperet circa gallicinium tempore matutino. Quacunque ratione demum celebrata fuerint Vigiliae, id certissimum est, quod frequens fuerit earum usus tam in Ecclesia Graeca 90.); quam in Latina 91.). Quod autem posterioribus saeculis destitutum sit ab ejusmodi Vigiliis, id desuetudini potius, ac populorum negligentiae tribuendum, quam legitimae Conciliorum vel Pontificum, male a quibusdam allegatae auctoritati 92.):
dum

90.) S. ATHANASIUS tempore conventus nocturni, insidiantium manus effugit. Sozom. lib. 3. c. 5.

91.) TERTULLIANUS ad uxor. lib. 2. c. 4. S. HIERONYMUS Comment. in Daniel. IV. 13. item Epist. VII. ad Laetam.

SIDONIUS APOLLINARIS lib. 1. epist. 2. LACTANTIUS, AUGUSTINUS locis citatis, ex quo ultimo BARONIUS in notis ad Martyrolog. die 5. Januarii demonstrat, quam mendaciter ineptus Autor sermonum ad Fratres in eremo, qui in recentiore editione Parisiensi S. AUGUSTINI in Appendicem Tomi Sexti rejecti sunt, serm. 25. dicat, S. AMBROSIUM ad persuasionem D. MONICAE usum vigiliarum abrogasse Mediolani.

92.) Concil. ELIBERIT. c. 35. folis faeminis

dum vicissim introducuntur nocturni conventus utriusque sexus profanissimi simul & periculosissimi.

*Et nunc
usitata.*

§. 469. Hodie servantur hæ nocturnæ Vigiliæ per universam Ecclesiam in nocte Nativitatis Domini: & in quibusdam insignioribus Ecclesiis in pervigilio aliorum festorum 93.). Cæteris vero Vigiliis abolitis, remansit nihilominus vocis illius usus ad significandum jejunium 94.), quod
five

nis istarum Vigiliarum observationem prohibuit, quæ tamen alibi admittebantur cum debita cautela. Unde S. Hieronymus Epist. 7. C. 5. ad Lætam monet, ut in ejusmodi pernoctationibus filia ne transversum quidem unguem a matre discedat. Concilium ANTISSIODORENSE Can. 5. solummodo prohibet Vigiliis quasdam anili superstitione in privatis ædibus inductas.

93.) Recenset tales Ecclesias in Gallia Carolus GUYET Heortologiæ five de Festis propriis lib. I. c. 17. q. 1.

94.) HOSPINIANUS de Orig. Festorum cap. 7. male dicit, instituta esse jejunia loco Vigiliarum pridie festi celebrioris; nam utrumque simul ab initio æque servatum esse constat. C. 9. dist. 76. quando autem c. 3. ibid. dicitur, Vigiliam simul & jejunium celebrari non debere, sensus est, quod jejunium quatuor temporum fieri non

five jure, five generali consuetudine
servatur pridie Festorum solemnio-
rum 95.).

TITULUS XXII.

DE DIEBUS DOMINICIS ET FES-
TIS.

Conf. Decretal. Lib. II. tit. 9. Lib.
III. tit. 34 & 45. Ex Sext. Lib. III.
tit. 22. Clement. tit. 16. Ex-
travag. Com. tit. 12.

§. 470.

QUAMVIS Immensitas & Æterni- *Certi dies*
tas Dei cultum religiosum in *Cultui Di-*
omni loco, omnique tempore exigat: *vino desti-*
nihilominus sicut certa loca, scilicet *nati sue-*
Templa, cultui Divino singulariter *runt*
sunt destinata (Sect. I. §. 4.), ita
etiam constituit Ecclesia statos quos-
dam dies, in quibus Fideles illi, qui
ex gravi socordia, rerum Divinarum
dulcedine negotia & occupationes
ceteras

non debeat in Vigilia Pentecostes, prout
etiam hodie istud jejunium celebratur post
Pentecosten.
95.) Vid. c. r. & 2. de observ. Jejun. item supra
§. 461. De Vigilia Pentecostes erudite dis-
serit GUYET. loc. cit. quæst. 6.